

Pilotná podpora detí z Ukrajiny a ďalších detí cudzincov na školách v Bratislave je cesta k bezpečným a inkluzívnym školám

Tlačová správa

V Bratislave vzniká [komplexná sieť podpory](#) pre deti, ktoré utiekli pred vojnou proti Ukrajine. Ide o prvé pozitívne ukážky aplikácie novej reformy podporných opatrení, ale skôr ako iniciatíva zdola, pričom školy, ktoré vzdelávajú žiakov a žiačky z Ukrajiny, by potrebovali významne viac podpory.

Vďaka iniciatíve Inklucetra – Centra inkluzívneho vzdelávania a Centra poradenstva a prevencie Bratislava III (CPP) začala v Bratislave už krátko po vypuknutí vojny proti Ukrajine postupne vznikať [komplexná sieť podpory](#). „Situácia bola na začiatku živelná, zmätočná a chaotická, ale mnoho dobrých ľudí a organizácií sa zaktivizovalo. Stále však absentujú systémové riešenia,” uviedol Viktor Križo, riaditeľ Inklucetra.

V Centre poradenstva a prevencie Bratislava III vznikol už v apríli 2022 [tím podpory pre Ukrajinu](#). Pôsobia v ňom tri psychologičky a logopedička z Ukrajiny, ktoré v školách zabezpečujú krízovú intervenciu, skrining potrieb, diagnostiku a odbornú starostlivosť i metodickú podporu pre školy.

Od januára 2023 sa tím rozšíril o 10 terénnych pracovníčok. Pedagogičky a psychologičky z Ukrajiny 1 až 2 krát za týždeň navštevujú 16 škôl v Bratislave, ktoré vzdelávajú vysoký počet detí z Ukrajiny. S deťmi realizujú aktivity na podporu duševného zdravia a sú spojkou medzi deťmi a personálom školy. „Som nesmierne rada, že som mohla v štátnom systéme spustiť tak masívnu a udržateľnú psychosociálnu podporu v školách v spolupráci s ďalšími organizáciami,” hovorí Jana Lednická, riaditeľka CPP. Koordinátorka tímu terénnych pracovníčok a psychologička CPP Alla Plotnikova dodáva: “Za rok a pol sme vytvorili v Bratislave pomáhajúcu sieť pre množstvo detí a rodín z Ukrajiny, ako aj pre školy, učiteľov a podporné tímy. Vedia, že sme tu aj s desaťčlenným tímom terénnych pracovníčok.”

Tím terénnych pracovníčok vznikol na základe [hĺbkovej analýzy potrieb](#) v deviatich bratislavských základných školách, ktorú zastrešovala analytická a výskumná organizácia Centrum vzdelávacích analýz (CVA). Analýza ukázala, že pre jazykovú bariéru školy nedokážu poskytnúť deťom z Ukrajiny ani základnú psychosociálnu podporu.

Návrh riešenia sa inšpiroval dobrou praxou zo zahraničia, konkrétne mobilnými multikultúrnymi tímami z Rakúska, ktoré vznikli ako reakcia na utečeneckú krízu v rokoch 2015 a 2016. „Údaje ukazujú, že deti z Ukrajiny sú v školách roztrúsené. To znamená, že na veľkom počte škôl sa vzdeláva relatívne malý počet detí z Ukrajiny. Terénne pracovníčky dokážu zabezpečiť podporu vo viacerých školách. Podpora sa tak môže dostať ku všetkým deťom pri výrazne nižších nákladoch,” uviedla analytička CVA Alexandra Ostertágová.

Keďže ide o pilotný projekt, súčasťou je aj monitorovanie jeho zavádzania do praxe. Na konci školského roka 2022/2023 odpovedalo na dotazníkové zisťovanie 197 zamestnancov škôl, 144 rodičov detí z Ukrajiny a 261 žiakov a žiačok z Ukrajiny. „Údaje ukazujú, že ide o veľmi vítané a oceňované opatrenie. Zároveň umožňujú identifikovať oblasti, ktoré by bolo dobré v ďalšom fungovaní posilniť, napríklad

zintenzívniť spoluprácu terénnych pracovníčok s personálom školy a rodičmi,” spresnil analytik CVA Michal Rehúš.

Mnoho škôl však naďalej zápasí s nedostatkom podpory. Okrem psychosociálnej podpory je kľúčová aj podpora pri výučbe slovenčiny ako cudzieho jazyka. Poukázala na to aj nedávna [správa](#) Štátnej školskej inšpekcie a Centra vzdelávacích analýz. Hlavná metodička a expertka na jazykovú podporu Inklucentra Alena Faragulová doplnila pozorovania z terénu: „Musím potvrdiť, že v teréne je jazyková podpora odborne i personálne nedostatočná, lebo väčšina žiakov aj učiteliek bola hodená do vody. Slovenčina ako cudzí jazyk sa nedá naučiť bez dostatočnej podpory v tak stresujúcich životných udalostiach, ako zažívajú deti odídencom, ale aj mnohé ďalšie deti, pre ktoré slovenčina nie je cudzí jazyk.” Jazykovú podporu vo forme externých kvalifikovaných lektoriek slovenčiny ako cudzieho jazyka sa zatiaľ Inklucentru podarilo zabezpečiť v štyroch školách, ktoré navštevujú aj terénne pracovníčky z Ukrajiny. Základná škola Riazanská pod vedením novej riaditeľky poskytuje deťom z Ukrajiny psychosociálnu i jazykovú podporu už niekoľko mesiacov. Riaditeľka školy Mária Rothensteinová to považuje za kľúčové: „Som rada, že pre viac ako šesťdesiat detí cudzincov, ktoré v škole máme, dokážeme zabezpečiť podporu v rozvíjaní slovenského jazyka i v oblasti psychosociálnej podpory. Mnohé deti dnes chodia do školy radi, tešia sa do svojej triedy, lebo vedia, že škola je aj pre nich otvoreným a bezpečným prostredím a je tu niekto kto im pomôže.”

Dôležitým prínosom pilotného projektu zameraného na podporu detí z Ukrajiny je aj predstavenie nového traumy rešpektujúceho prístupu pre učiteľov a učiteľky, ktorý na Slovensko prináša Inklucentrum v spolupráci s [českým partnerom Society for all](#) (SOFA). Ide o prístup, vďaka ktorému dokážu učitelia a učiteľky lepšie porozumieť traume, vytvárať v škole bezpečné prostredie a zároveň citlivejšie a účinnejšie regulovať náročné správanie u detí.

To je kľúčové pre všetky deti, nielen tie, ktoré museli ujsť pred vojnou. Ako ukazuje rozsiahla štúdia Adverse Childhood Experience Study, nepriaznivé skúsenosti zažíva až každé tretie dieťa na Slovensku. Riziká sú pritom obrovské a riešenia je potrebné priniesť čo najbližšie k deťom, teda priamo do škôl. Expertky Inklucentra Zuzana Krnáčová a Mária Jassová vysvetľujú: „Prichádzame s praktickým vzdelávaním pre školy a poradenské zariadenia. Toto vzdelávanie sme pripravili v spolupráci s viacerými zahraničnými partnermi. Učitelia a odborní zamestnanci budú vďaka nemu lepšie pripravení pracovať s náročným správaním u detí a budú vedieť vytvárať v školách bezpečie.”

Inovatívne prístupy na zabezpečenie podpory pre všetky deti v školách prinášajú zatiaľ najmä mimovládne organizácie a inštitúcie, ktoré pôsobia priamo v teréne. Na to, aby sa pomoc dostala všade tam, kde je potrebná, je však nutná podpora zhora zo strany ministerstva školstva.

<https://psychologickecentrum.sk/tim-podpory-pre-ukrainu/>

<https://inklucentrum.sk/podpora-ziakov-z-ukrajiny/>

<https://www.vzdelavacieanalzy.sk/>

[PorT - Society for all](#)

